

ADANA İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİ (1959-1962)

Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Cilt XXI, Sayı 204, Aralık 1997

Yıldırım Koç

Adana İşçi Sendikaları Birliği, 1948 yılından itibaren kurulan il ve bölge birliklerinin sonuncularındandır. Kurulma çalışmaları ve işlemleri 1959 yılında başlayan Birlik, 1962 yılı sonlarında TÜRK-İŞ 4. Bölge (Adana Bölgesi) Temsilciliğine dönüştürüldü. Birliğin kısa tarihi, bu dönemde Adana bölgesinde sendikal faaliyete, sendikacılara ve işçilere ilişkin canlı örnekler sunması açısından, önemlidir.

Milli Mensucat Sanat İşçileri Sendikası Başkan vekili Mevlüt Bulca, Çukurova Nebati Yağlar İşçileri Sendikası Başkanı İzzet Sevgi, Tütün Sigara ve İspirtolu İçkiler Sanayi İşçileri Sendikası Başkanı Hikmet Ezer ve Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Hasan Ergel, 14 Nisan 1959 günü biraraya gelerek, "sendikalar arasında tesanüt ve iş birliğinin teessüs ettirilmesi için Çukurova bölgesinde kurulu sendikalardan müteşekkil bir işçi sendikaları birliği kurulmasına ve bu fikrin bölgemizdeki diğer sendikalara teklifle birliğin ana nizamnamesinin hazırlanmasına" oy birliğiyle karar verdiler¹. Bu protokolün ardından, Çukurova Bölgesindeki diğer sendikalara yazılar yazıldı. Katılımcılarla birlikte, Emin Yıldırım'ın başkanlığında bir tüzük taslağı komisyonu oluşturuldu. Komisyonun hazırladığı taslak, 4 Mayıs 1959 günü Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayi İşçileri Sendikası'nda yapılan bir toplantıda değerlendirildi.

Adana İşçi Sendikaları Birliği, 4 Haziran 1959 günü Adana Vilayetine gönderilen yazı ile resmen kuruldu. Kurucu Sendikalar, Çukurova Yağ Sanayii İşçileri Sendikası, Tütün Sigara ve İspirtolu İçkiler Sanayii İşçileri Sendikası, Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayi İşçileri Sendikası, Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası, Milli Mensucat Fabrikası Sanat İşçileri Sendikası, Güney Bölgesi Demiryol İşçileri Sendikası, Tarım İşçileri Sendikası, Çukurova Çimento Fabrikası İşçileri Sendikası idi. Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin kurucu birlik başkanlığını İzzet Sevgi, genel sekreterliğini ise Hasan Ergel üstlendi².

Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin Ana Nizamnamesi'nde Birliğin Mevzuu ve Gayesi şöyle belirtiliyordu³:

"Birlik, milli, gayri siyasi, sırf birliğe dahil Sendikaların müşterek ve münferit gayelerinin tahakkuku için teşekkül etmiş olup, Bakanlar Kurulu tasvibile milletler arası benzeri teşekküllere katılarak onlarla icabında iş birliği yapabilir.

"Birliğin Gayesi: Birliğe bağlı sendikaların münferiden başaramıyacakları gerek umumi gerekse mesleki menfaatlerini korumak, faaliyetlerini ahenkleştirmek ve karşılıklı yardımı sağlamaktır..."

Ana Nizamnamede "sırf Birliğe dahil Sendikaların müşterek ve münferit gayelerinin tahakkuku" ifadesinin yer alması, 1957 yılında bazı birliklerin faaliyetinin durdurulmuş olması nedeniyle gerekli görülmüş olsa gerektir.

Birlik, yalnızca "Adana vilayeti hudutları içerisindeki çeşitli iş kollarında çalışan işçilerin mensup buldukları sendikalar ve şubeleri" biraya getirmeyi amaçlıyordu.

Ana Nizamnameye göre, "yabancı bir devletin veya siyasi bir teşekkülün politikasına alet olmak," (Madde 4/a), "milli birliği bozacak hareket ve fiillerde bulunmak," (M.4/c) Birlikten çıkarılma nedeniydi.

Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin organları, umumi heyet, idare heyeti, icra heyeti, murakabe heyeti, haysiyet divanı idi. Umumi heyet iki yılda bir Mayıs ayında toplanıyordu. Birliğe bağlı sendikalar ayda 10 lira aidat vereceklerdi. Ayrıca, Birliğe bağlı sendikaya kayıtlı her üye başına ayda 50 kuruş aidat hissesi Birliğe aktarılacaktı.

¹ 14.4.1959 tarihli protokol.

² 4.6.1959 tarihli yazı sureti.

³ **Adana İşçi Sendikaları Birliği Ana Nizamnamesi**, Adana, 1959, s.1 (Daktilo). Birlik Ana Nizamnamesi, Türksözü Gazetesi'nin 14 - 24 Haziran 1959 tarihli nüshalarında da yayımlandı.

Çalışma Vekaleti'nin 14.9.1959 tarihli yazısında, Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin ana nizamnamesi ile kuruluşuna ilişkin işlemlerin incelendiği belirtiliyordu ⁴. Birlik Ana Tüzüğü, Danıştay 9. Dairesinin 17.10.1961 gün ve 9.1.2081 sayılı kararıyla onaylandı ⁵.

Adana İşçi Sendikaları Birliği, Çalışma Vekaleti'ne 12 Mayıs 1960 tarihinde bir yazı yazarak, o yıllarda sendikalar ile Bakanlık arasındaki ilişkileri yansıtmaya açısından ilginç bir biçimde, yardım istiyordu. Yazı şöyleydi ⁶:

"Adana'da kurulu 8 sendika müştereken ve müteşebbis olarak Adana İşçi Sendikaları Birliği namında bir birlik kurmuş olup, Birlik henüz kuruluş devresindedir. Teşkilat bakımından genişlemiş olmasına rağmen mali bakımdan istikrar kuramamıştır.

"Birliğin bina icarı, yazıhane, mefruşat ve sair zaruri ihtiyaçlarını layıkı veçhile temin edememiş bulunuyoruz.

"Bu ihtiyaçları temin edebilmemiz için işçiden kesilen ve sarfı Vekaletinizce yapılan ceza fonundan ihtiyacımıza kifayet edebilecek bir meblağın tahsisi hususunda ilgililere emirlerinize arz ederim."

Adana İşçi Sendikaları Birliği 4 Haziran 1960 tarihinde tüzel kişilik kazandı.

Birlik Başkanı İzzet Sevgi, 25 Temmuz 1960 tarihinde, yürürlükteki iş mevzuatına göre işçilik vasfını kaybetti ve görevinden istifa etti ⁷. Bunun üzerine Birlik Başkanlığına İkinci Başkan Hikmet Ezer getirildi.

Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin kurulma sürecinde bazı sorunlar yaşandı. Örneğin, Birlik'in kurucularından olan Milli Mensucat Fabrikası Sanat İşçileri Sendikası'nın Birlik'e yazdığı 5 Ağustos 1960 tarihli yazıda, Sendikanın genel kurulunun 27.7.1960 tarihinde toplandığı ve Sendikalar Birliği'ne katılma kararının alındığı belirtiliyordu ⁸.

Birlik İcra ve İdare Heyeti 18 Aralık 1960 tarihinde toplanarak, başkanın istifasından sonra yeniden bir başkan seçmeye gerek görmedi ve Birlik genel kurulunun 21 Aralık 1960 tarihinde toplanmasına karar verdi.

Adana İşçi Sendikaları Birliği birinci genel kurulu 21.12.1960 tarihinde Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayii İşçileri Sendikası merkez binasında toplandı. Genel kurulda TÜRK-İŞ'e üyelik kararı da alındı. Yapılan seçimlerde Birlik başkanlığına 33 delegenin 24'ünün oyunu alan Mehmet Emin Yıldırım Seçildi. Genel Sekreterliğe ise Mevlüt Bulca getirildi ⁹.

Birlik, öncelikle bağlı Sendikaların ve bu Sendikaların üyelerinin kamu kurum ve kuruluşlarında karşılaştıkları sorunların çözümü konusunda girişimlerde bulunmaya başladı. Örneğin, 4.1.1961 tarihinde İşçi Sigortaları Kurumu Adana Şubesi Müdürlüğü'ne yazılan bir yazıda, Tekstil ve Çırçır Sanayi İşçileri Sendikası üyesi bir işçinin tedavisine ilişkin sorunlar dile getiriliyordu. 28.1.1961 tarihli bir yazıda ise, Güney Sanayi Fabrikası'nda çalışan işçilerin İşçi Sigortaları Kurumu hastane ve dispanserine gönderilmeyip, işyerine gelen hekim tarafından muayene edilmesi uygulamasına karşı çıkılıyordu. 26.1.1961 tarihli bir yazıda ise, Adana Toroslar T.A.Ş. işyerinde çalışan bir işçinin iş kazası sonucunda ortaya çıkan maluliyet oranının yeniden belirlenmesi için yeniden muayene edilmesi isteniyordu. Sümerbank Genel Müdürlüğü'ne 5.3.1961 tarihinde yazılan bir yazıda ise, Sümerbank Adana Satış Mağazasında çalışan 5 tezgahlar işçinin kadro fazlalığı iddiasıyla Adana dışında ve meslekleri haricinde işlere gönderilmek suretiyle işlerine son verilmek istendiği belirtilerek, bu uygulamaya son verilmesi isteniyordu.

Birlik'in TÜRK-İŞ'e ilettiği bir yazıda ise, Adana Çimento Fabrikası İşçi Sendikası İdare Heyeti'nin şikayetleri belirtiliyor, bu şikayetleri Çalışma Bakanı'na bildirmek üzere Ankara'ya gelecek heyete yardımcı olunması isteniyordu. Bu şikayetler arasında, haksız işçi çıkarılması, "işçilerimizin lisanen hakaretlere maruz kalmaları (sabotajcılar, gibi)," "işçi davaları için uğraşan işçi mümessilleri ile sendikacılara mubet olarak baskı yapılması," "işçilerimizin sendika aleyhine tahrik edilerek ve baskı

⁴ Bakanlığın ilgili yazısı.

⁵ Çalışma Bakanlığı Adana Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün 4.12.1961 gün ve S.3.112.13762 sayılı yazısı.

⁶ Birlik'in 12.5.1960 tarihli yazısı.

⁷ İzzet Sevgi'nin istifa mektubu.

⁸ Milli Mensucat Fabrikası Sanat İşçileri Sendikası'nın yazısı.

⁹ Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin 21.12.1960 Günü Akdedilen Kongresi Zaptıdır, daktilo, 7 s.

yapılarak istifa ettirmeler," "disiplin kurulunda tek taraflı hareketle işçilerimize ağır cezalar tatbik etmeler," "işçilerimizin branşı harici işlerde çalıştırılması (kalifiye işçiyi amele olarak kullanmalar)" bulunmaktaydı ¹⁰.

Bu dönemde, Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin gelir sağlamak amacıyla konserler düzenlediği de anlaşılmaktadır. Birlik tarafından 12 Ocak 1961 günü İstanbul'da Vecdi Benderli'ye yazılan mektupta şunlar belirtilmektedir ¹¹:

"Edindiğimiz malumata göre, müesseseniz Ahmet Tarık Tekçe'nin de iştirakiyle Anadolu turnesine çıkacakmış... Aşağıdaki sorularımıza en belîğ, fariğ ve kati lisanla, hiç bir şüpheye, tereddüte ve zorluğa mahal bırakmadan, mübalağaya kaçmadan cevap vermenizi istiyoruz:

- 1. Turneye kimler iştirak edebilecek, isimleri;**
- 2. Sahneye kimler çıkacak, isimleri; oynayacakları eser ve rolleri;**
- 3. Her gece için asgari kaç lira isteyebileceğinizi;**
- 4. Reklam için ne gibi afişler gönderebileceğinizi;**
- 5. Bölgemizde bale ve raks (göbek) revaçta olduğundan, buna ne derece yer verebileceğinizi;**
- 6. Hulasa yapabileceğiniz bütün işlerin en ince teferruatına varıncaya kadar anlatmanızı ve bizi aydınlatmanızı rica ediyoruz.**

Gidiş-geliş, yemek içmek, otel vesair gibi masraflar nasıl olacak. Talebiniz fiiks mi, yoksa yüzde üzerinden mi?

Not: Neriman Köksal, Zeynet Değirmencioglu, Muhterem Nur, Leyla Sayar, Peri Han, Belgin Doruk, Ayhan Işık, Feridun Karakaya, Eşref Kolçak, Muzaffer Tema, Kenan Pars, Köksal Arsoy, Efgan Efgan gibi maruf sanatkarlar turupunuzda yer alacaklar mı?"

Adana İşçi Sendikaları Birliği, mahalli komisyonlarca asgari ücret saptanmasında da faal oldu.

1961 yılı başlarında Adana İşçi Sendikaları Birliği'ne bağlı Sendikaların üye sayısı 2022 idi ¹². En büyük örgüt, Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayi İşçileri Sendikası idi. Üye sayısı, 780'di. Milli Mensucat Fabrikası Sanat İşçileri Sendikası'nın üye sayısı 516, Tütün Sigara ve İspirtolu İçkiler İşçileri Sendikası'nın üye sayısı 300 idi. Enerji işkolundaki sendikanın 126 üyesi, Çukurova Gıda Sanayii İşçileri Sendikası'nın da 300 üyesi vardı. Birlik, Adana Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne yazdığı yazıda, Eğlence Yerleri Sendikası'nı, Tarım Sendikası'nı ve Çimento Fabrikası İşçileri Sendikası'nın üyelikten çıkarıldığını bildirdi ¹³. Çukurova Enerji İşçileri Sendikası, 21.1.1961 tarihinde yazdığı yazıda, Birlik'e üyelik başvurusunda bulundu. Bu başvuru Birlik tarafından 5.3.1961 tarihinde kabul edildi.

Birlik'in 3.4.1961 tarihli bir yazısında ise, üye olarak belirtilen sendikalar şunlardı: Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayii İşçileri Sendikası, Çukurova Enerji İşçileri Sendikası, Çukurova Çimento Sanayii İşçileri Sendikası, Sigara ve Tütün Fabrikası İşçileri Sendikası, Paktaş Mensucat İşçileri Sendikası ve İncirlik Hava Alanı İşçileri Sendikası. Yazıda, Devlet Demir Yolları İşçileri Sendikası'nın da Birlik'e üye olmak üzere olduğu bildiriliyordu ¹⁴. Adana Çimento Fabrikası ve Toprak Sanayi İşçileri Sendikası da 22.11.1961 tarihinde yaptığı genel kurulunda Birlik'e üyelik kararı aldı ¹⁵.

Birlik, 1961 Anayasası'nın 47. Maddesi uyarınca grev hakkının özgürce düzenlenebilmesi için 1961 yılı Temmuz ayında çeşitli çalışmalar yaptı.

Bu dönem boyunca Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin önemli bir sorunu, TÜRK-İŞ'e üyelik başvurusuna yanıt verilmemiş olmasıydı. TÜRK-İŞ'in 4. Genel Kurulu 1960 yılı Kasım ayında yapılmıştı. Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç getirilmişti. Seyfi Demirsoy İstanbul kökenliydi; ancak Demirsoy'un TÜRK-İŞ Genel Başkanı olmasının ardından bir TÜRK-İŞ - İstanbul İşçi Sendikaları Birliği çekişmesi başladı. Bu çekişme, siyasal alana da yansdı. İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, TİP'in kurulmasına öncülük ederken, TÜRK-İŞ Genel Merkezi, kısa bir süre sonra, Türkiye Çalışanlar Partisi girişimini gündeme getirdi. TÜRK-İŞ Genel Merkezi, 1961 Anayasası ile oluşan yeni koşullarda, daha merkezîyetçi bir üst örgüt oluşturma çabasındaydı. Bu nedenle de, 1948 yılından itibaren ve TÜRK-İŞ'in oluşumunda önemli roller üstlenmiş olan il ve bölge birliklerinin kapatılması gündemdeydi. Yerel sendikalardan ve federatif örgütlenmeden ulusal düzeyde örgütlenmiş

¹⁰ Adana Çimento Fabrikası İşçi Sendikası İdare Heyeti'nin 24.3.1961 tarihli yazısı.

¹¹ Birlik'in 12.1.1961 tarihli yazısı.

¹² Birlik'in TÜRK-İŞ'e 19.2.1961 gün ve 1-23 sayılı yazısı.

¹³ Birlik'in 27.2.1961 gün ve 1-24 sayılı yazısı.

¹⁴ Birlik'in 3.4.1961 gün ve 29-1 sayılı yazısı.

¹⁵ Adana Çimento Fabrikası ve Toprak Sanayii İşçileri Sendikası Umumi Heyet Kararı.

sendikacılığa geçiş de, TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nin bu programına uyuyor ve bunu gerekli kılıyordu. TÜRK-İŞ bu arada Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'ndan, TÜRK-İŞ'in bölge temsilciliklerinin kurulması konusunda bir yardım istedi. Bu yardım kabul edildi ve ilk olarak İstanbul İşçi Sendikaları Birliği 1 Mart 1962 tarihinde feshedilerek, TÜRK-İŞ 1. Bölge (İstanbul ve civarı) Temsilciliği oluşturuldu. Büyük olasılıkla bu gelişmelerden haberdar olmayan Adana İşçi Sendikaları Birliği, 18 Aralık 1961 tarihinde TÜRK-İŞ'e şunları yazıyordu ¹⁶:

“Her nedense dokuz aydan beri yapmış olduğumuz müracaata cevap alamayışımız bunun sebebini öğrenme arzumuzu uyandırmış bulunuyor. Malumlarınız olduğu veçhile ihtilali müteakip kapatılan birlik ve federasyonların açılmasına müsaade veren Hükümet kararına rağmen evvelce kapatılan Çukurova İşçi Federasyonu ile Güney İş Federasyonu maalesef sendikaların itibar etmemeleri sebebiyle hayat bulamamış, böylece de Bölgede meskun 100 bini müteceviz işçi teşkilatsız kalmış bulunuyordu. İşte Adana İşçi Sendikaları Birliği bu zaruretten doğmuş ve kısa zamanda mühim miktarda işçiyi temsil eden sendikaları sinesinde toplamış bulunuyor. Bu sebeple böyle bir ihtiyaca cevap veren bir birliğin TÜRK-İŞ'e üye kayıt edilmemesi hayreti mucip olup, cidden üzücüdür. Şayet Birliğin bilmediği bir özürü varise, baş teşkilat olarak derhal vaziyet edip, islahi cihetine gitmemize yardımlarını hasseten rica ederiz. Üye kaydına mütedair müracaatımızın neticesinin izharını arz ederim.”

TÜRK-İŞ'e gönderilmek üzere doldurulan bilgi formunda, Birlik'e bağlı sendikalara 3150 işçinin üye bulunduğu ve kuruluşun kısa adının “Adana-İŞ” olduğu belirtiliyordu.

Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin bu yazısı üzerine, TÜRK-İŞ'in 12 Şubat 1962 günlü yazısıyla, Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin Konfederasyon'a üyeliğinin Nisan 1961 tarihinden geçerli olmak üzere gerçekleştiği belirtildi. TÜRK-İŞ'in bu yazısında, Birlik'in üyeliği 10 ay önceden başlatılırken, üyelik ödentsinin de Nisan 1961'den geçerli olduğu belirtiliyor ve buna uygun ödemenin yapılması talep ediliyordu ¹⁷. Adana İşçi Sendikaları Birliği, 15 Ocak 1962 günü başlayan TÜRK-İŞ Mümessiller Meclisi toplantısına da davet edildi.

1 Kasım 1961 tarihinde alınan bir kararla, Adana İşçi Sendikaları Birliği Genel Başkanı'na aylık bağlandı. Ancak bu miktar fazla olmasa gerek ki, merkezi Adana'da bulunan Gıda İşçileri Sendikası, Birlik Başkanı M.Emin Yıldırım'a yazdığı 15.12.1961 tarihli yazıda, kendisini Sendikalarında istihdam etmeyi önerdi. Ödeyecekleri aylık da, “vergisi M.Emin Yıldırım'a ait olmak üzere 125 lira”ydı.

Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin TÜRK-İŞ'e yazdığı bir yazıdan anlaşıldığı kadarıyla, 27 Mayıs 1960 sonrasında Adana'da DP'li oldukları için Sümerbank Çırcır Fabrikası'ndan M.Emin Yıldırım ve Zekeriye Kutevi, Çimento Fabrikasından Raif Gümüş, Hasan Hilmi Aydınoğlu ve Mustafa Onaç ile, Tekel Fabrikalarından Halil Yener, Mesut Aras ve Şükrü Kıyıcı işten çıkarılmıştı. Adana Birlik'i başkanlığını bu tarihte yürüten kişi de, işten çıkarılanlar arasında yer alan M.Emin Yıldırım'dı.

TÜRK-İŞ'in 15 Ocak 1962 günü başlayan Temsilciler (Mümessiller) Meclisi toplantısında, milli sendikacılığa geçiş konusunda kararlar alındı. Bu kararı hazırlayan komisyon üyeleri arasında, Adana Birliği başkanı M.Emin Yıldırım da vardı. Ancak, Adana'ya dönüşüne farklı eğilimler ön plana çıktı. Alınan karar doğrultusunda Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin feshedilecek olması, sorun yarattı. Bunun üzerine, Adana İşçi Sendikaları Birliği'ne üye sendikalar Adana'da 21 Şubat 1962 günü bir toplantı yaparak, bu karara karşı çıktılar. İmzalanan tutanakta şöyle deniliyordu ¹⁸:

“Halen milli sendika halinde faaliyet gösteren ve aynı iş kolunda kurulu diğer sendikalarla aralarındaki zıd münasebetlerin henüz gerginliğini muhafaza etmekte olmaları, keza Türkiye tipi sendikalara geçişin güç olacağına sebep teşkil etmekte olduğundan, bütün bu ihtimallerle Birliğin hemen feshi için fevkalade bir umumi heyet toplantısına gidilmesinin doğru olmayacağına, Mayıs ayı içerisinde yapılacak mutat umumi heyet toplantısına kadar durumun izlenmesine, tasarı tahakkuk safhasına geçerken TÜRK-İŞ'le sıkı temas yapılmasına, Bölgemizde teşkilatı kurmak üzere vazifelendirilecek Adana Temsilciliğine kolaylık gösterilmesine ve TÜRK-İŞ Adana Temsilciliğine Bölgemizde tanınmış ve sevilmiş sendikacıların tayini için TÜRK-İŞ Başkanlığına müracaatta bulunulmasına, yeni sistem tahakkuk ettikten sonra Birliğin feshi cihetine gidilmesine uygun olacağına oy birliği ile karar verildi.”

¹⁶ Birlik'in 18.12.1961 gün ve 37 sayılı yazısı.

¹⁷ TÜRK-İŞ'in 12.2.1962 gün ve 235-20/1 sayılı yazısı

¹⁸ 21.2.1962 tarihli tutanak.

Adana İşçi Sendikaları Birliği, 1962 yılında bölgede mevcut yerel sendikaları birleştirme doğrultusunda yoğun bir çaba gösterdi. Örneğin, Adana Mensucat ve Çırçır İşçileri Sendikası, Çukurova Tekstil ve Çırçır Sanayii İşçileri Sendikası, Paktaş Mensucat İşçileri Sendikası ve Milli Mensucat Fabrikası Sanat İşçileri Sendikası yöneticileriyle 4 Mart 1962 günü Birlik Genel Merkezinde bir toplantı yapıldı. 21 Mart 1962 günü yapılan toplantıya ise, bu sendikaların başkanlarının yanı sıra, Teksif Genel Başkanı Celal Beyaz da katıldı¹⁹. 18 Mart 1962 günü ise, Sigara ve Tütün Fabrikası İşçileri Sendikası'nın Tütün, Sigara ve İspirtolu İçkiler Sanayii İşçileri Sendikası'na katılması kararlaştırıldı²⁰.

Bu dönemde (Adana) İncirlik Hava Alanı İşçileri Sendikası Genel Başkanlığı'na, daha sonraki yıllarda Türkiye Sendikacılık Hareketi tarihinde mücadeleleri ve sendika-içi demokrasiyi geliştirme çabaları ile önemli bir yer tutacak olan Cenan Bıçakçı seçilmişti²¹. İncirlik Hava Alanı İşçileri Sendikası'nın 14 Ocak 1962 günü toplanan kongresinde Cenan Bıçakçı Divan Başkanlığı'na getirildi. Daha sonra da, "bir üye sıfatı ile" yaptığı konuşmada, Adana İşçi Sendikaları Birliği'ne üyelik konusunu gündeme getirdi. Bu konu oylama sonucunda gündeme eklendi. Daha sonra yapılan oylamada, Adana Birliğine katılma kararı alındı. Aynı genel kurulda, tek dereceli olarak yapılan sendika başkanlığı seçiminde Cenan Bıçakçı ve İbrahim Küçükaltın aday oldu. Oylamanın açık yapılmasının kararlaştırılması üzerine, diğer aday adaylıktan çekilince, Cenan Bıçakçı Sendika'nın başkanlığına seçildi²².

Paktaş Pamuk Ticaret ve Sanayii A.Ş. Mensucat İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu da, kayıtlı 134 üyenin 93'ünün Sendika'ya yazılı olarak başvurması üzerine, 1 Şubat 1962 tarihindeki toplantısında, Adana İşçi Sendikaları Birliği'ne üyelik başvurusunda bulunmayı oybirliğiyle kabul etti²³.

Birlik, TÜRK-İŞ üyeliğinden sonra sendikal eğitimlere de başladı. Örneğin, 16-19 Nisan 1962 günleri TÜRK-İŞ, OECD ve AID tarafından "Ekonomik Kalkınma ve Sendikalar" konulu bir seminer düzenlendi. Seminer'e, başta Adana Valisi olmak üzere, ilin tüm ileri gelenleri de davet edildi.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi bu günlerde milli tip sendika ve il ve bölge birlikleri yerine TÜRK-İŞ bölge temsilcilikleri programını uygulamaya başladı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Seyfi Demirsoy 16 Nisan 1962 günü Adana'ya geldi ve bir hafta süreyle Adana bölgesinde kaldı. Bu süre içinde Adana İşçi Sendikaları Birliği'nde sendika başkanları ve Birlik yöneticileriyle iki defa ortak toplantı yaptı. Bu görüşmeler sonucunda, Birlik örgütlenmesinden TÜRK-İŞ Temsilciliği örgütlenmesine yumuşak bir geçiş sağlandı. Adana İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Mehmet Emin Yıldırım, TÜRK-İŞ 4. Bölge (Adana) Temsilciliğine getirildi. TÜRK-İŞ 4. Bölge Temsilci Yardımcılığına da, Kocaeli İşçi Sendikaları Birliği Başkanı İbrahim Çetkin atandı²⁴. TÜRK-İŞ'in Adana'daki 4. Bölge Temsilciliğine, Antalya, Mersin, Adana, Niğde, Hatay, Maraş, Gaziantep, Urfa, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin, Siirt ve Hakkari illerindeki sendikalar bağlandı²⁵.

1962 yılı Nisan ayından Ekim ayına kadar hem Adana İşçi Sendikaları Birliği, hem de TÜRK-İŞ 4. Bölge Temsilciliği faaliyet gösterdi. Adana İşçi Sendikaları Birliği başkanı Mehmet Emin Yıldırım, aynı zamanda TÜRK-İŞ 4. Bölge Temsilcisi idi.

Ancak Adana İşçi Sendikaları Birliği maddi sıkıntı içine düştü. M.Emin Yıldırım, bu durumda, bazı kişilere ve kuruluşlara başvurarak, maddi yardım istedi. Örneğin, Birlik Başkanı M.Emin Yıldırım imzasıyla Çukurova Elektrik T.A.O.'na yazılan yazıda şöyle deniliyordu²⁶:

"Çalışmalarımızı finanse etmekte müşkülât çekmekteyiz. Birliğimiz üyeleri aidatlarını muntazaman ödemekte ise de eğitim programımız oldukça büyük finansman istemektedir. İş

¹⁹ 21.3.1962 tarihli tutanak.

²⁰ Adana İşçi Sendikaları Birliği ve sözkonusu iki Sendika arasında imzalanan 18.3.1962 tarihli protokol.

²¹ Cenan Bıçakçı, daha sonraki yıllarda, diğer görevlerin yanı sıra, ASİS Genel Başkanlığı, Sosyalist Devrim Partisi Genel Başkanlığı ve DİSK Yönetim Kurulu üyeliği görevlerini de üstlendi. Cenan Bıçakçı ile ilgili olarak bkz. Koç.Y., "Sendikacı Cenan Bıçakçı," ve "Sendika-içi Demokrasi ve ASİS Deneyimi," **Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Tarihi, Olaylar, Değerlendirmeler**, Yol-İş Yay., Ankara, 1996, s. 403-411.

²² İncirlik Hava Alanı İşçileri Sendikası'nın 14 Ocak 1962 günü yapılan Genel Kurulu Tutanağı (Daktilo).

²³ Paktaş Mensucat İşçileri Sendikası'nın 26.2.1962 tarihli yazısı. İşin ilginç yanı, bu yazının ekindeki imzaların Sendikaya verilmiş tarihi 10.7.1961'dir.

²⁴ İbrahim Çetkin daha sonraki yıllarda sendikacılık hareketinde ve TİP içinde önemli görevler aldı; Yapı-İş Genel Sekreterliği, DİSK Ankara Bölge Temsilciliği, DİSK Genel Sekreter Yardımcılığı, TİP Ankara İl Başkanlığı ve Devrimci Yapı-İş Genel Başkanlığı görevlerini üstlendi.

²⁵ Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin 24.4.1962 tarihli Basın Bülteni.

²⁶ Birlik'in 10.7.1962 gün ve 110/1 sayılı yazısı.

gücünü arttırmak, çalışma hayatını tarafları memnun edici seviyeye iletmek için mutlaka eğitim planını uygulamak niyetindeyiz. Yapıcılığına inandığımız çalışmalarımıza, Muhterem ortaklığınızın bir miktar nakdi yardımda bulunmasını gönülden arzu ediyoruz. Müşterek menfaatimize hizmet olacak yardımlarınızı bekler, mutlu gelecekte kıymetli yardımlarınızı yadedeceğimizi arz ederim.”

Yüreğir Ovası 2. Kısım sulama inşaatını almış iki müteahhit olan Enver Talman ve Hayati Doğu'ya yazılan yazıda da şöyle deniliyordu²⁷:

“Birliğimiz sendikal faaliyetlerden maada üyeleri işçilere sosyal yardımlar da yapmaktadır. Bütçemizden sosyal yardımlar için tahsis ettiğimiz meblağ ehemmiyetli bir miktar olmakla beraber, üyenin yatalak hastalığı, ölüm, aile efradının ölümü, yangın, sel gibi afet hallerinde bu yıl içinde yapılmış nakdi ve sıhhi eşya yardımı tahsisatımızı bitirmiş bulunmaktadır. Malumunuz olduğu üzere, Denizli, Narlıca ve Mithatpaşa Mahallelerini sel basmış, mahallelerin ekseri sakinlerini teşkil eden işçi kardeşlerimiz bu afette büyük zararlara uğramıştı. Dolayısıyla yaptığımız yardımlar sosyal yardımlar tahsisimizi tüketmiş bulunuyor. Bugün halen vefat etmiş 12 işçi ailesi ve aile reisi ölmüş 21 işçi ailesi ile yatalak hastalığa düçar olmuş 9 işçi bizden yardım beklemektedir. Kendilerine bir miktar yardım yapabilmemiz için yardım elinizi uzatmanızı temsilcisi bulunduğum Adana İşçi Sendikaları Birliği ve insaniyet adına arz ve talep ederim.”

Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin Umumi Hey'eti 7 Ekim 1962 günü Adana'da toplandı. Birliğin 41 delegesinden 38'i kongreye katıldı. TÜRK-İŞ'in aldığı karar uyarınca, Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin feshi oya sunuldu. Katılan 38 delegenin 37'si fesih doğrultusunda oy kullandı. Genel Kurul, Necati Hepçorman, Cenan Bıçakçı ve Ahmet Kormaz'ı kayyum heyeti olarak belirledi. Kayyum heyeti Adana İşçi Sendikaları Birliği'nin 280 lira 40 kuruş nakit parası, 15 sandalyesi, 1 daktilosu, 1 tabelası, 1 aza kayıt defteri, 1 muhasebe defteri ve 4 geniş klasörü olduğunu saptayarak, genel kurul kararı gereğince, bunları TÜRK-İŞ'e teslim etti²⁸.

²⁷ Birlik'in 10.7.1962 gün ve 109/1 sayılı yazısı.

²⁸ Kayyum Heyeti'nin 8.10.1962 tarihli raporu.